

Pozor na finanční pasti,

říká autor pořadu Suma sumárum Karel Arbes

Auto na leasing, hypotéka, půjčka na rekonstrukci nebo vybavení bytu, anebo „jen“ spotřebitelský úvěr pro zpříjemnění života nějakou tou maličkostí. Mnozí z nás asi nějaký ten dluh mají, jiní znají ve svém okolí někoho, kdo se kvůli dluhům dostal do problémů. A i když počet těch, kteří nemohou splácet, roste, Češi si půjčují dál.

Podle údajů České národní banky koncem loňského roku dosáhlo zadlužení českých domácností u bank a finančních institucí téměř 1,6 bilionu korun, přičemž za celý loňský rok se zvedlo o téměř 73 miliard. Zároveň s tím narostl i krajíc nespáčených půjček domácností, a to meziročně z 3,79 % v prosinci 2009 na 5,03 % v prosinci loňského roku. U nefinančních podniků pak podíl nehrazených půjček stoupl během roku na 8,86 % z předchozích 7,91 %. Zdánlivě malá čísla, ale skrývají se za nimi dramatické příběhy a osudy lidí, kteří mají velké existenční problémy. A přitom mnohdy by stačilo tak málo – osvojit si finanční gramotnost.

„Mladá generace stále více vyznává filozofii okamžitého konzumu, vždyť na kartu nebo pomocí spotřebitelského úvěru se tak snadno nakupuje. Tak se pomalu roztáčí kolotoč půjček, když není dost peněz, vezme se nová půjčka na splacení té staré... A finanční past se pomalu rozevírá, aby najednou sklapla,“ říká na úvod našeho rozhovoru nezávislý producent **Karel Arbes**, autor třináctidílného pub-

licistického pořadu Suma sumárum aneb Kde jsou mé peníze, který v polovině letošního dubna začala vysílat Česká televize. Právě tento pořad má přispět ke zvyšování finanční gramotnosti v české populaci.

Jak nápad na tento pořad vznikl? „Vytvořit pořad s touto tematikou mě poprvé napadlo už v roce 2007 při čtení knížky amerického podnikatele Roberta Kiyosakiho *Bohatý táta, chudý táta*. Přivedla mě k poznání, že lidé jsou většinou finančně negramotní, a to nejen u nás, ale i v celé Evropě, ve Spojených státech amerických,“ říká Karel Arbes. „Špatná orientace lidí ve svých financích vedla až ke světové krizi. V roce 2007 byla v Americe velká kampaň na hypotéky, kdy je dealeri a makléři nabízel i lidem, kteří neměli předpoklady je splácet. Manažeři bank a prodejci hypoték byli hodnoceni podle množství prodaných produktů, nikdo si již nelámal hlavu tím, zda lidé budou schopni je splácet. Výřečnost dealerů a působivost reklam zapůsobila a lidé nepočítali své skutečné finanční možnosti. Výsledkem byla hypoteční krize v USA, která přerostla až do celosvětové finanční krize.“

Od prvního impulzu k realizaci projektu uplynuly čtyři roky. Ale tento časový odstup nebyl nijak na škodu. Možná naopak – právě nyní nastala vhodná doba, kdy veřejnost je ochotná více a pečlivě naslouchat poselství, které v sobě cyklus Suma sumárum nese. V době krize a jejího dozívání se mnozí přesvědčili, jak je důležité se svým finančním záležitostem věnovat pečlivěji. „Cílem pořadu je přispět k tomu, aby lidé rozuměli svým financím a nenechali se zbláznit různými dealery a reklamou. Nejde tedy jen o popsání problémových situací a případně cest z nich, ale je zde i silné jádro prevence,“ charakterizuje pořad Karel Arbes.

Projekt Suma sumárum má tři linie – první je aktuální příběh ze života, vysílaný na ČT1. Druhou linií tvoří následná beseda odborníků k danému tématu – bezprostředně navazuje na ČT24. Třetí rameno se teprve připravuje pro dětské vysílání. „To je zatím v jednání,“ říká Karel Arbes. „Zaměřit se v něm chceme na děti od devíti let výše. Je důležité, aby základy své finanční gramotnosti získávaly již v době, kdy chodí na základní školu. Učitelé je ale k ní nevedou – problém asi není jen v tom, že v osnovách se na tuto problematiku nemyslí, ale jak mají kantoři vést děti k finanční gramotnosti, když sami s ní mají problémy?“ Celkem třináct dílů pořadu Suma sumárum přinese aktuální, konkrétní příběhy ze života k takovým tématům, jako jsou kreditní a debetní karty, úvěr a leasing na auto, hypotéka, půjčka na opravu a vybavení bytu či domu, bankovní poplatky, pojištění, vytváření finančních rezerv atd. „Vždy se jedná o akční, aktuální příběh ze skutečného života,“ zdůrazňuje Karel Arbes. Při tvorbě pořadu spolupracuje i s odbornou veřejností. „Po zkušenostech s pořadem POKR, jehož jsem rovněž autorem a producentem, při němž jsme dobře spolupracovali s Hospodářskou komorou ČR, i v Suma sumárum počítám s odbornou spoluprací s komorou, tak také s Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR, protože obě instituce mají k této problematice co říct. Ostatně vždyť finanční gramotnost se přímo týká i podnikatelů, zejména malých, a živnostníků.“

V České republice je asi sedmnáct institucí, které se různými formami zabývají problematikou finanční gramotnosti – vydávají knihy, pořádají školení, workshopy či různé průzkumy. Mnohé z nich také spolupracují s bankami, které v oblasti finanční gramotnosti něco dělají. Ale nikdo jejich úsilí nekoordinuje. „I to je jedním z cílů pořadu – přispět ke koordinaci různých aktivit na podporu finanční gramotnosti,“ říká Karel Arbes. „Proto zveme zástupce těchto institucí do pořadu, abychom jim vytvořili platformu pro navázání vzájemné komunikace či spolupráce.“

V cyklu Suma sumárum aneb Kde jsou mé peníze je zatím natočeno třináct příběhů. Zda k nim přibudou další, záleží na divácích, jak si pořad oblíbí. Sledovat ho můžete od 14. dubna každý čtvrtek vždy od 21 hodin na ČT1 a následně na ČT24 navazující diskuzi. <<

[ZDENĚK KUBÍN, tiskové oddělení HK ČR]